

Mykola Kuđutjak

Kamena svetišta ukrajinskikh Karpat

Sadržaj

Jevgenij Paščenko. Kultne hridine Karpata 5

I

Sakralna baština Čuculjščyne

Drevna kamena svetišta i ritualno kamenje 13

Najznačajnija svetišta 42

II

Bubnyšče.

Svetište Velike Boginje u hridima Karpata

Povijesni kontekst 91

Fenomenologija Bubnyšča ili historiografija problema 97

Uvod u hram ili sakralna topografija svetišta 113

Interijer i eksterijer svetišta 123

Stazama svetišta 137

Zidne kompozicije 140

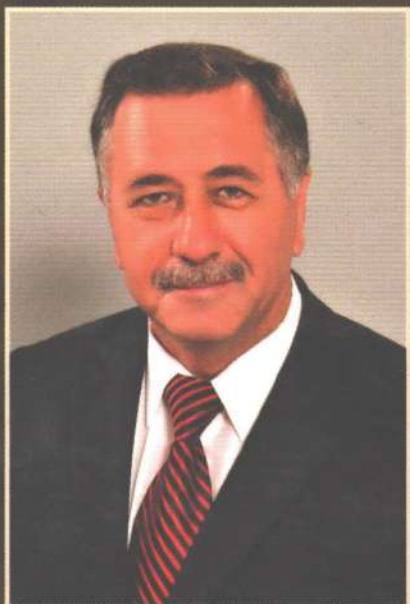
Simboli vječnosti ili sakralni znakovi hrama 143

Likovi 156

Pogovor 167

Від упорядника 171

Ilustracije 175

Kuđutjak, Mykola Vasyljovyč, dr. sc.

Profesor, ravnatelj Instituta za povijest, politologiju i međunarodne odnose na Prykarpats'kom nacionalnom sveučilištu Vasylj Stefanyk.

Veliko je veselje dobiti u ruke tekst koji se može pohvaliti s više gledišta. Prije svega, radi se o vrijednom radu uvaženog istraživača, koji izvrsno poznaje materijal, povijest istraživanja i literaturu kao i fizičko okruženje, odnosno prostor u kojem se obrađeni materijali sagledavaju i koji, kao dodatna duhovna vrijednost, od prirodnog pretvaraju u kulturni pejsaž. Dodatno, pohvalno je da se takav vrijedan rad pojavljuje na hrvatskom jeziku budući je na području južnih Slavena istraživanje krajobraznih struktura u zadnje vrijeme

dobilo dosta maha u epohalnim radovima kulturnih antropologa. Osobito je vrijedna teoretska rasprava o distinkcijama između materijalne i duhovne kulture, i pitanje oduhovljenja prostora (vidi krunski primjer Bubnyšča, svetišta Velike Majke, na kojem se potvrđuju kako zaključci hrvatskih znanstvenika o slavenskoj boginji Mokoš, tako i ona Ivanova i Toporova), iščitavanja oblika iz prostora i njegovog multidisciplinarnog tumačenja. Uzevši u obzir da i nema sintetičnih prikaza o ranoslavenskim svetištima, radovi poput ovoga svakako proširuju i upotpunjuju naša znanja.

Vladimir Peter Goss

Knjiga Mykole Kuđutjaka iz poglavlja u poglavlje, iz mjesta u mjesto, vodi nas kroz taj jedinstveni ekosustav, sakralni krajobraz, nudeći nam uzbudljiv spoznajni put zasnovan na velikoj koncentraciji gorskih kulturnih spomenika – svetištâ u stijenama i ritualnog kamenja s petroglifima. Posebno plijeni drugi dio knjige, *Bubnyšče – Svetište Velike Božice u hridima Karpatâ*. Glavna je funkcija toga Svetišta bila obnavljanje, posvećivanje i održavanje ustaljenog poretku stvari koje se očituje u modelu hrama kao preslike Kozmosa, u njegovu kalendarsko-astronomskom karakteru, u sakralnoj topografiji i strukturi, u mitsko-obrednim simbolično-likovnim znakovima i u kalendarsko-obrednim tradicijama. Smještena u Bubnyšču na najvišim sjeveroistočnim izbočenim stijenama, što ukazuje na njezinu vezu s nebom, Velika Božica sa svojim kozmogenijskim reproduktivnim funkcijama od paleolitika je središnji subjekt kozmogenije.

Jelka Vince Pallua